

Портрет Антоні Гауді
Пабло Аудуард Деглер, приблизно 1882 р.

Приватна колекція

Антоні Гауді лишив по собі одні з найхімерніших і найнезвичніших архітектурних споруд сучасності. «Панове, зараз поряд із нами або геній, або безумець!» — вигукнув директор Архітектурної школи Барселонського університету, коли 1878 року Гауді випускався.

За життя він справді став відомий як «цей божевільний архітектор-церковник». Реакція на його споруди завжди була безкомпромісною — чи то любов, чи ненависть, без золотої середини. Радикальний архітектор Вальтер Гропіус, засновник Баугаусу, називав Гауді генієм техніки. Натомість Пабло Пікассо вважав його реакціонером-святенником.

Гауді по смерті деякий час визначали як іберійського представника ар-нуво. Однак його технології та методи проектування будівель надихнули декілька поколінь архітекторів. Своім спадком він досі зачаровує людей як ніхто з його сучасників-архітекторів.

У рідній Каталонії він великий герой — захисник, популяризатор і рятівник унікальної регіональної культури. Для вірянина-католика Гауді — «Божий архітектор», чий благочестивий приклад торує шлях до святості.

Однак у серці Гауді плекав глибоку любов до світу природи і прагнув втілити її основні принципи в пишній та людській архітектурі.

Не все так легко

Для студента Гауді 1870-ті були не просто часом досліджень та зростання. Насувалося реальне життя. На початку десятиліття зняли з престолу одного іспанського монарха та коронували іншого, розпочалася громадянська війна та утворилася перша республіка Іспанія. 1874 року монархію було відновлено, хоча цього разу вона стала конституційною. І хоч Барселона не стала полем битви, місто було осередком суперечливих політичних поглядів. Період Реставрації став для Іспанії та Каталонії спокійнішим й навіть успішним. У цей час Гауді мав виконати свій громадянський обов'язок. З лютого 1875 до липня 1876 року він перервав вивчення архітектури для служби в резерві піхотних військ і навіть отримав відзнаку.

Після повернення додому Гауді хотів продовжити навчання, однак раптово у віці 25 років помер його сусід по кімнаті у Барселоні та єдиний брат Франсеск. А через два місяці відійшла і їхня мати, Антонія. Через три роки помер його сестра Роза. До кінця десятиліття у родині залишилися лише старенький батько, Розина маленька донечка Роза Егеа і Гауді. Студент архітектури став єдиним годувальником сім'ї. Отож Гауді почав працювати креслярем на фірмі Падрос і Баррос. А коли пішов до архітектурної школи, також почав працювати зі своїм професором Франсиско де Паула дель Віаром.

У навчанні Гауді також мав певні труднощі. Він був темпераментним та самовпевненим студентом. Постійно сперечався з викладачами, не сприймав їхньої критики. Якось він навіть вимагав, щоб оцінку за його роботу переглянули і поставили вищий бал. Водночас він часто вражав викладачів якістю і чіткістю виконаних завдань. Яскравим прикладом буде його проект нової університетської аудиторії для випускного іспиту. І хоча Гауді звинуватили у недоброчесності, оскільки він брав роботу додому, екзаменаційна комісія все ж прийняла проект (та один із професорів таки проголосував проти).

У цей час Гауді вів щоденник, у якому записував, що його поглинає депресія. Навчання і робота однозначно допомагали йому, як він це називав, «позбутися неприємностей». Він працював не лише на Віара, а й на інших професорів, наприклад, Жоана Марторея, який навчав Гауді на початкових етапах його кар'єри і залишався його другом протягом усього життя.

Проект університетської аудиторії
для випускного іспиту
Антоні Гауді, 1877 р.

Приватна колекція

Барселона, відкрите місто

Восени 1867 року Тода і Рібера поїхали з Реуса, щоб продовжити навчання деінде. Тимчасом Гауді працював у батьковій майстерні мідних виробів, а родина думала, чим йому займатися далі. Врешті на початку 1868 року вирішили, що він поїде в Барселону й оселиться з братом, який навчався там на лікаря. Гауді мав пройти підготовчий курс, а тоді вступити на факультет природничих наук. Потім виявилось, що це лише додатковий етап, перш ніж Гауді подався до нещодавно заснованої Архітектурної школи.

Підготовка до університету забирала не дуже багато часу, і Гауді майже весь перший рік у Барселоні гуляв середньовічними околицями міста, аж до гавані (Рібера, Борн та Готичний квартали), вбираючи в себе багаточисельні нашірвання архітектурної розкоші. Місто, ніби величезна книжка з об'ємними картинками, показувало йому древні і, як на кінець XIX століття, трухляві дива. Особливе враження на Гауді справила церква Санта-Марія-дель-Мар. Її побудували у XIV столітті силами місцевих мешканців. Це означувало для Гауді ідеальний союз між громадською архітектурою і безпосередньо громадою.

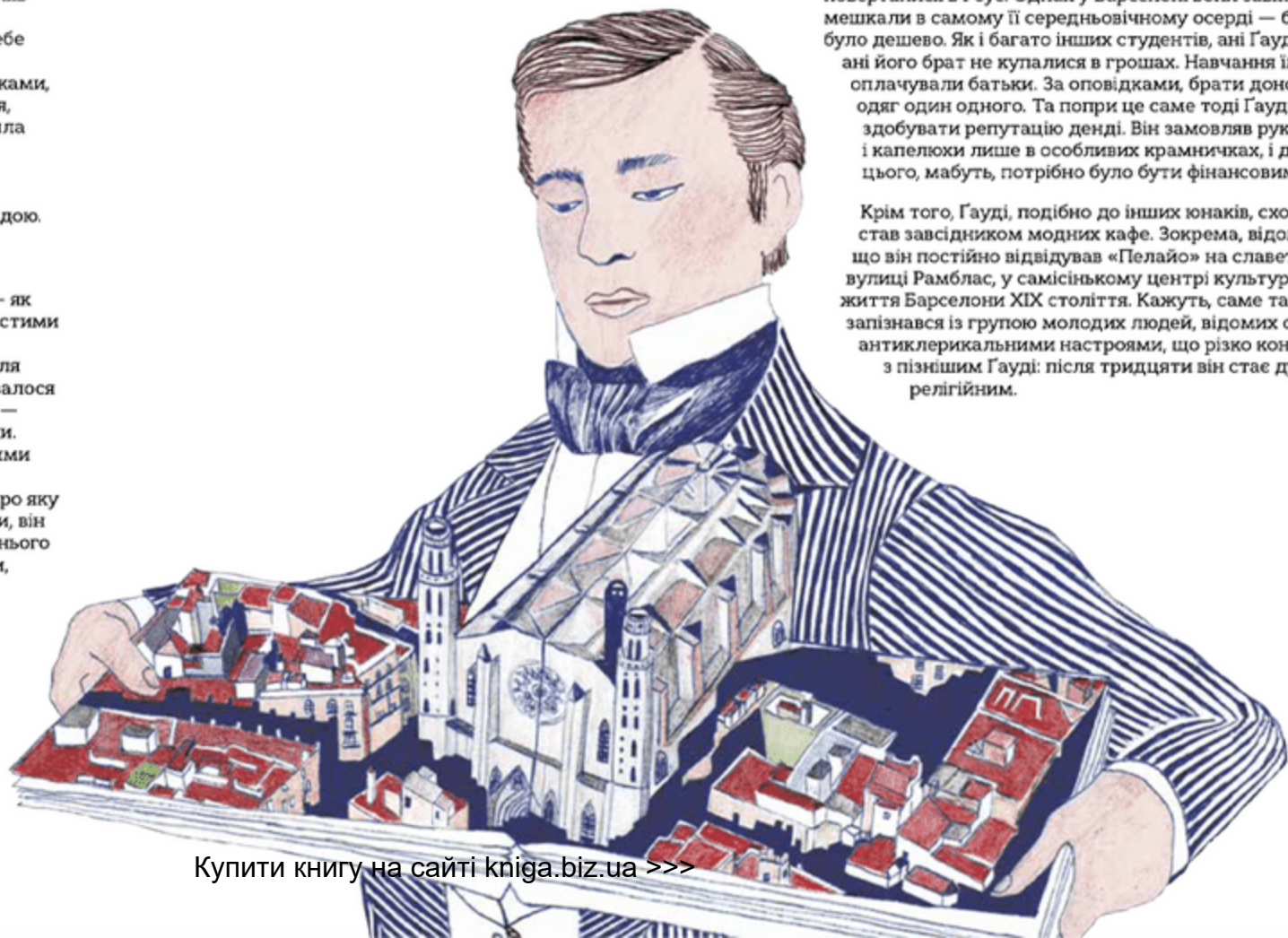
Зовні Санта-Марія-дель-Мар — це важка, міцно збита кам'яна брила у лабіринті вузьких вуличок. Однак зсередини вона розкривається по-іншому — як динамічний простір із великими готичними ребристими склепіннями, характерними для високої готики. Їй притаманна єдність стилю, загалом нетипова для готичних церков, будівництво яких часто розтягувалося на століття, і фінансували його різні благодійники — священнослужителі або члени королівської родини. Натомість Санта-Марію за якихось 50 років власними силами побудував народ. Гауді сприймав це як історичний прецедент соціалістичної спільноти, про яку він мріяв для Поблет. Тоді, сам іще цього не знаючи, він дивився на історичний референс власного майбутнього храму Саграда Фамілія: контрасти світла і темряви,

каменю й повітря, компактності і простору, а також участь громади у фінансуванні будівництва.

Вступивши на факультет природничих наук, Гауді на наступні п'ять років зосередився на вищій математиці (математичний аналіз, тригонометрія та геометрія), а також механіці та хімії. Він мав іще скласти іспити з малювання з натури, французької та німецької. Усе це були стандартні вимоги до абітурієнтів Архітектурної школи, яка от-от мала відкритися. Офіційно його прийняли туди 1874 року.

Він тоді жив із братом. Як водиться серед студентів, вони часто переїжджали з квартири на квартиру, а на свята поверталися в Реус. Однак у Барселоні вони завжди мешкали в самому її середньовічному осерді — бо там було дешево. Як і багато інших студентів, ані Гауді, ані його брат не купалися в грошах. Навчання їм оплачували батьки. За оповідками, брати доношували одяг один одного. Та попри це саме тоді Гауді почав здобувати репутацію денді. Він замовляв рукавички і капелюхи лише в особливих крамничках, і для цього, мабуть, потрібно було бути фінансовим генієм.

Крім того, Гауді, подібно до інших юнаків, схоже, став завсідником модних кафе. Зокрема, відомо, що він постійно відвідував «Пелайо» на славетній вулиці Рамблас, у самісінькому центрі культурного життя Барселони XIX століття. Кажуть, саме там він зацікавився групою молодих людей, відомих своїми антиклерикальними настроями, що різко контрастує з пізнішим Гауді: після тридцяти він стає дуже релігійним.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Син мідника

Гауді прожив майже все життя в Барселоні, але народився на 100 кілометрів південніше, у місті Реус, 25 червня 1852 року. Його батьками були Франсеск Гауді-і-Серра, мідник, і Антонія Корнет-і-Бертран, дочка мідника. Це був шлюб за домовленістю між двома родинами ремісників зі скромними, але стабільними заробітками.

Гауді народився у важких пологах. Кволе немовля негайно доправили до найближчої церкви, щоб охрестити: боялися, що він проживе лише кілька годин. Його назвали Антоні, на честь матері, а старшого брата — Франсеск, як батька.

У дитинстві Гауді багато хворів, зокрема на легеневі інфекції, та, бувало, мав тривалі напади ревматоїдного артрити. У дорослому віці архітектор стверджував: найперший його спогад — розмова за дверима його кімнати батьків із лікарем про те, що скоро він неминуче помре. Але найменша і найхворобливіша дитина Франсеска й Антонії пережила всіх інших. Згодом Гауді сприймав свої дитячі страждання і порятунок як знак, що його обрали для вищої мети.

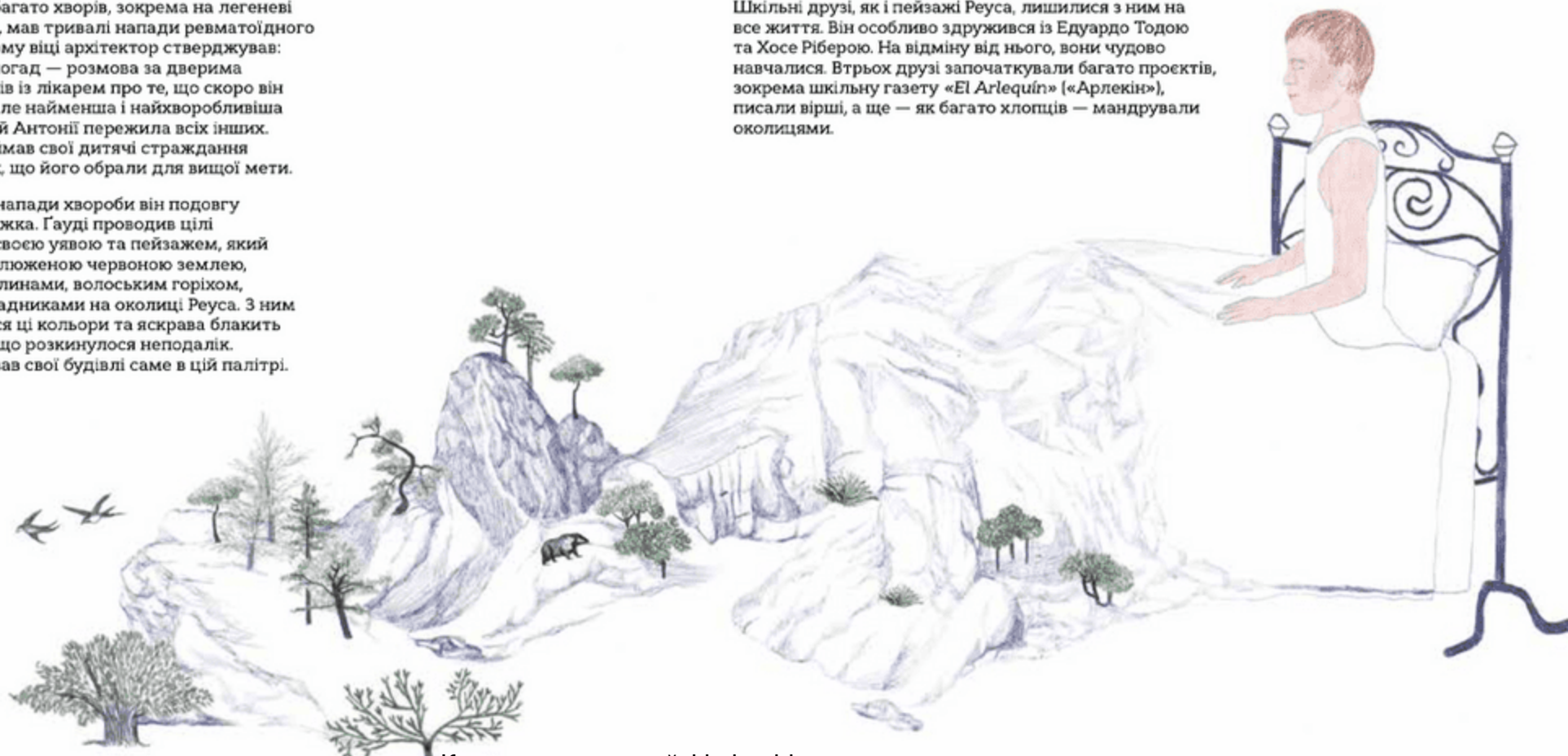
У дитинстві через напади хвороби він подовгу був прикутим до ліжка. Гауді проводив цілі тижні на самоті зі своєю уявою та пейзажем, який бачив із вікна: запилюженою червоною землею, вічнозеленими рослинами, волоським горіхом, олівами та виноградниками на околиці Реуса. З ним назавжди лишилися ці кольори та яскрава блакить Середземномор'я, що розкинулося неподалік. Він часто оздоблював свої будівлі саме в цій палітрі.

Друзі на все життя

Коли хвороба дозволяла піднятися з ліжка, Гауді міг ходити до місцевої школи. Проте він так і не зміг там освоїтися. У школі було мало користі від споглядальності, яку він розвинув під час хвороби. Навчання полягало у нескінченних повтореннях, які він ненавидів. Пізніше Гауді казав, що це спонукало не винаходити, а бути як всі.

Друг дитинства згадував, як один учитель проголосив: «Птахи мають крила, щоб літати», — а Гауді відповів: «У наших курей великі розкішні крила, але вони геть не вмють літати. Вони махають крилами, щоб прудкіше бігати».

Шкільні друзі, як і пейзажі Реуса, лишилися з ним на все життя. Він особливо здружився із Едуардо Тодою та Хосе Ріберою. На відміну від нього, вони чудово навчалися. Втрьох друзі започаткували багато проєктів, зокрема шкільну газету «El Arlequín» («Арлекін»), писали вірші, а ще — як багато хлопців — мандрували околицями.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Хлоп'ячі пригоди

Реус розташований у самому серці Каталонії. Це регіон на північному сході Іспанії. За часів середньовіччя Каталонія майже постійно була чи то незалежним князівством, чи резиденцією правителів Арагонського королівства. Каталонія значною мірою зберігала політичну автономність аж до XVIII століття. Але навіть опинившись під владою Іспанської держави, регіон пишався тим, що зберіг власну мову й особливі культурні традиції. У середині XIX століття цей регіон був одним із найзаможніших і найрозвиненіших в Іспанії. Центральна державна влада була нестабільною, тож Каталонія почала плекати надії на культурну і політичну автономію.

У Реусі та його околицях збереглося багато древніх архітектурних пам'яток, від доісторичних часів і до середньовіччя. Досліджуючи цей спадок, Гауді та його друзі стали патріотами Каталонії, які прагнули захищати і популяризувати її.

Їх особливо приваблював монастир Санта-Марія де Поблет. З XII століття, він був одним із визначних осередків католицького цистерціанського ордену в Каталонії. Однак наприкінці 1830-х років монастир став жертвою кампанії з конфіскації церковного майна, яку розпочав Мендісаль. Ченців розігнали, а іспанський уряд забрав усе, що лишилося (ще до того бунтівний натовп увірвався в монастир, пограбував його і підпалив багато будівель). Коли Гауді з друзями відкрив його для себе 1867 року, більшість уцілих дахів провалилися. Троє підлітків розробили неймовірно амбітний план реставрації. Вирішили, що Гауді бере на себе відбудову стін, щоб захистити монастир від подальшого мародерства, Рібера — історичні дослідження, а Тода — спорудження бібліотеки й архіву. Також він мав написати монографію про це місце — «Манускрипт Поблет». Вони втрьох уявляли собі Поблет як помешкання для ідеалізованої соціалістичної спільноти. Ця мрія залишилася з Гауді, і він потім намагався втілити її в багатьох архітектурних проектах. Поблет прищепив хлопцям зацікавлення на все життя і визначив їхнє майбутнє. Вони назавжди залишилися віддані реставрації. Тода став відомим археологом, лінгвістом і дипломатом. Тридцять років по тому його призначили відповідальним за повномасштабну реставрацію Поблет (пізніше його там поховали). Рібера став поважним лікарем та дитячим хірургом, а відбудовник стін Гауді — архітектором.